

A MAGYAR ÁLLATTANI IRODALOM REPERTORIUMA

I.

A LEGRÉGIBB IDŐKTŐL 1870-IG.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA

DR. SZILÁDY ZOLTÁN.

Megjelent mint az Állattani Közlemények melléklete.

BUDAPEST,

A KIR. M. TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT KIADÁSÁBAN.

1922.

BEVEZETÉS.

A múlt év folyamán DR. PINTÉR JENŐ megtisztelő fölszólítására az ő szerkesztésében megjelenő Magyar Irodalomtudomány Kézikönyve számára állattani irodalmunk fejlődését e sorok írója dolgozta föl.

E mű megírására helyes időpontot adott a világháború befejezése, mert nemcsak új korszak nyílik vele, hanem a munka folytonosságában is bizonyos szakadás észlelhető. A munkakedv a mostoha élet-körülmények közt sokat szenvedett. Legjobb erőink közül sokan kidültek és újabb kezdeménynek még első nyomai is csak gyéren mutatkoznak.

Tudományszakunk fejlődése 1920-ig valóban gazdag, sokoldalú és bámulatosan gyors emelkedés képét adja jóformán egyetlen századon belül az első tapogató kísérletektől a világirodalmi sikerekig. A munkák megismerése gondos könyvészeti nyomozást követelt és ennek egyik terméke, egyúttal pedig történeti dolgozatom segédmunkálata az itt közölt repertórium.

Szakirodalmunk repertóriumát legelsőül HANÁK JÁNOS állította össze „Az állattan története és irodalma” czimen. Könyve Pesten 1849-ben jelent meg PÓLYA JÓZSEF derék és sokoldalú orvosunk kiadásában. HANÁK érdekes kis művének könyvészeti adatai nem mind pontosak; följegyzései ellenőrzését korai halála akadályozta meg, de korrajza, fölfogása annál becsebb.

CHERNEL ISTVÁN (Lásd: Magyarországi könyvészet 1888.) és az osztrák TSCHUSI több közleményben ornithologiai irodalmunk repertóriumát állították össze.

E részletmunkákon kívül összefoglaló állattani repertóriumunk nincs más, csak „A magyar állattani irodalom ismertetése” 1870-től 1890-ig DADAY JENŐ, 1890-től 1900-ig SZILÁDY ZOLTÁN tollából. Az ilyen terjedelmű ismertető bibliografia már akkor is luxus számba ment. Folytatása rajtam kívül álló okokból meghiusult. A szakbúvár az utolsó 22 év irodalmát a maga céljai szerint maga kénytelen számon tartani, a legrégebb idők munkásságával meg alig törődik. Pedig eszközünk erre is volna:

1. SZINNYEI JÓZSEF Magyar Tudományos Repertórium 1876. és
2. SZINNYEI JÓZSEF és dr. SZINNYEI JÓZSEF: Magyarország természettud. és math. könyvészete 1472—1875.
3. A külföldi bibliográfiák.

Hogy a két magyar bibliográfia jókora terjedelme mellett is mennyire szerencsétlen vállalat volt, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a bennük összegyűjtött régi irodalom az illető szakok búvárai számára ma is ismeretlen.

Nem helyezünk súlyt arra, hogy mind a két munka hemzseg a hibáktól. A szerencsétlenség nem ez, hanem az, hogy a sok ezerre menő

tételt elmulasztották szakokra csoportosítani. Tömérdek árjegyzék, jegyzőkönyv, hivatalos jelentés stb. elmaradhatott volna e gyűjteményekből, hiszen a tudományt csak az irodalmi jellegű nyomtatványok érdekelhetik. Ez a sok fölösleges lom azonnal szembe tűnt volna, ha a szakcsoportosítást végrehajtották volna. Legalább az orvosi, technikai, gazdasági és természettudományi műveket kellett volna elkülöníteni.

A szerzők fél munkát végeztek, a másik felét száz és száz szakember mind külön kénytelen elintézni. Mivel pedig erre idejük nincs, SZINNYEI-éket és a régi irodalmat egyszerűen nem létezőknek tekintik. Így történt ez pl. a Fauna Regni Hungariae szerkesztésekor. Az egyes fejezetek szerzői, midőn az irodalmat csoportonként külön-külön összeállították, a régiebb műveket többnyire nagyon hiányosan vették föl.

Aki tehát ma hazai állattani irodalmi adatokat keres, annak az 1870—1900 évi DADAY—SZILÁDY-féle ismertetés és a Magyar Birodalom Állatvilága szak-fejezetei adnak ugyan összefoglaló útmutatást, de ez az 1870 előtti irodalmat illetőleg nem kielégítő.

Ezt a hézagot akartam pótolni azzal, hogy a két SZINNYEI és a rendelkezésemre álló egyéb források alapján megkíséreltem régi állattani irodalmunk repertóriumának egybeállítását. Munkámban a következő elveket tartottam szem előtt:

1. Az irodalmilag becses műveket az esetben is megemlítem, ha nem kizárólag állattani tartalmuak.

2. Kézi könyvekből, tankönyvekből és más ilyenmű munkákból csak a régiebbeket, irodalmilag úttörőket vagy egyébként érdemesebbeket említettem.

3. Általában mellőztem azokat, amelyek a DADAY—SZILÁDY-féle ismertetésben vagy a Magyar Birodalom Állatvilága repertóriumában megvannak (utóbbi esetben néhány indokolt kivétellel).

4. Mellőztem a régi irodalomban fölösszámú idegenből fordított ismertető cikkeket és az értéktelenebb vadászlap-közleményeket.

5. Ellenben fölvettem a külföldi szerzők hazai vonatkozású közleményeit, valamint egyes 1870-en tul kelt cikkeket is, ha azok DADAY-ból kimaradtak.

6. A régi orvosdoktori értekezések közt nagyon sok állattani tárgy van, pl. az állatok lélekzéséről vagy a bélférgekről irnak; a tudomány szempontjából ezeket a kompilációkat a legrégiebbek kivételével legtöbb esetben értékteleneknek vettem és mellőztem.

7. A külföldi repertóriumok közül leginkább CARUS és TASCHEBERG Bibliotheca Zoologica-ját néztem át.

A dolog természeténél fogva előre tudható, hogy az ilyen gyűjtő munka nem lehet hibátlan és hiánytalan. De ha egyszer elkészült, a később fölbukkanó hiányok mindig pótolhatók. A szaktársak pedig, ha tapasztalják, hogy munkájukat elősegítetem, hogy a régen elfeledett lomtárból új kincsekkel kínálkozom, ha anyagomat fölhasználják és értékesítik, bizonyára igazolni fogják, hogy nem végeztem hiábavaló munkát.

Budafok, 1922 aug. 20-án.

Dr. Szilády Zoltán.

A) Általános dolgozatok, ismertetések.

- Agnethler Mihály:** Caroli Linnaei Naturae curiosorum dioscoridis Systema Naturae . . . Hallae Magd. 1747. 1—88 l.
- Ajtai K. Sándor:** Az izszervek szövettanához. Orv. Hetilap. 1872.
— Ugyanez németül: Arch. f. Mikr. Anat. VIII. 1872.
— Vizsgálatok az izületi behártya szövettanának köréből. Orv. Hetilap 1872.
- Alexi Lajos:** Animalia medicinalia. Budae. 1838.
- Apáczai Csere János:** Magyar Encyclopaedia Ultrajectom 1653 ; II. kiad. Győr. 1803.
- Arkövi József:** Examinations concerning the formation of dentine. Missouri. Dent. Journ. St. Louis. 12. 1880.
- Bakody Tivadar:** Der Streit über das Epithel der Lungenbläschen. Arch. Path. Anat. 33. 1865.
- Balogh Kálmán:** A juh körömtömlője. M. Term. Társ. Közl. 1860. — A juh Jacobson-féle szervéről U. o. és M. Akad. Ért. Math. és Term. II. 1861—2.
— Der Klauenschlauch des Schafes. Wien. Moleschott: Unters. VII. 1860.
— Das Jacobsonsche Organ des Schafes. Sitzb. Kais. Akad. Wiss. Wien. 1860.
— Über einen neuentdeckten Weg der pupillenerweiternden Nervenröhren. Unters. Naturlehre (Molesch.) VIII. 1862.
— Az izom-idegek végződéséről. Akad. Ért. 6. 1865.
— A zsir szerepe az állatok táplálkozásában. Természettud. Közl. 4. 1872.
— A heterogenesiről. Ugyanott 5. 1873.
— Megemlékezés Bernard Claude fölött. M. Tud. Akad. Érték. 9. 1879.
- Barra István:** Természetirati értekezés a három természetország lényei rokonságáról és párhuzamos fejlődéséről. Pest. 1830. 1—24 l.
— Tekintetes nemes Pest Pilis és Solt törvényesen egyesült vármegyéknek természettudományi leírása. 1. füz. Pest. 1839.
- Benkő József:** Transsylvania . . . Wienae 1778 ; II. kiad. Kolozsvár. 1833.
- Bielz E.:** Nekrolog auf Josef Franzenau. Verh. Ver. Natw. Hermannst. 13. 1862.
- Boehm Károly:** A háziállatok természetéről. Tud. Gyűjt. V. VI. Pest, 1833.
- Bódogh Albert:** A Darwin-elmélet ismertetése. M. Orv. Term. Munk. 1870.
- Bókay Árpád:** Über den Verlauf der vasomotorischen Nerven der Lunge. Pest, Med. Chir. Presse. 16. 1880. és Orv. Het. Bpest. 24. 1880.
- Brassai Sámuel:** A természetrajzi muzeumokról. Erd. Muz. Egl. Évk. I 1859—61.

Megjegyzés: A nem hazai szerzők nevei dült betűkkel vannak szedve.

- Brühl Karl**: Einige Worte über die wissenschaftliche Stellung, Bedeutung und Tragweite der Zoologie. Zur Eröffnung d. Univers. Pest. 1858/9.
- Buchholtz György**: Relatio de itinere a. 1724 . . . in Montes Carpathicos instituto. N. Breslauer Samml. Tent. 31.
- Bugát Pál**: Az állattani társaság Londonban. Orvosi Tár 1842. 1—8 sz.
- Chernák László**: Dissertatio inaug. med. de respiratione volucrum. Groningae 1773. Apud Hajonem Spandaw.
- Conrad József**: Philosophia Historiae Naturalis spec. inaug. Wienne 1779.
— Über die Verbindung und Zusammenhang des systematischen und historischen Studiums der Naturgeschichte. Ung. Magazin. I. Pozsony. 1781.
- Csató János**: A Retyezát. Erdélyi Muz. Egly. Évk. 4. 1868.
- Cserszky Antal**: A mérges állatokról. Orv. Tár. 1833.
- Cuvier George** (ford. Vajda Péter): Az állatország fölosztva alkotása szerint . . . Buda, 1841.
- Dalla Torre K. W.**: Repertorium der Zoologischen Literatur von Oesterreich-Ungarn. Der Naturhistoriker (Knauer) 2. 1879/80.
- Dapsy László**: Az agy és részei. Természettud. Közl. I. 1869.
- Darwin Erasmus** (ford. Brandis J. D.): Zoonomie oder gesetze des organischen Lebens. 4 köt. Pest. 1801.
- Dauid Leo**: Előleges közlemény. Bonctani átmetszetek állandó eltartásáról és egyes testrészek megkövítéséről. Orv. Het. 1873.
— Über die Multiplicität der Lumbal- und Sacral-Spinalganglien. Med. Centrbl. 18. 1880.
- Dolezschall L. C.**: Auszüge aus seinen Briefen aus Amboina. Verh. Zool. Bot. Ges. Wien 12. 1862.
— Die Seegärten von Amboina. Leopoldina 4. 1863.
- Dollinger Gyula**: A bél nyálkahártyája izomrendszerének külső körkörös rétege. Orv. Hetilap, 1874.
- Emödy István**: Természeti história. Első rész. Az állatok országa. Sarospatak, 1809; II. kiad. ugyanott 1818. 580 l.
- Engbrecht Károly**: Az állat-boncz és élettan és az általános állattenyésztés alapvonalai. 1 füz. Pest. 1871. 1—123. 1.
- Entz Géza** (id.): Állat és növény. Természet. 1868. — A kolibrik. U. o. 1869. — A vándorsáska. U. o. — Villanyos halak. U. o. 1870.
- Erdélyi Mihály**: Grundlinien der Nerven- u. Gefässlehre d. Haussäugethiere insbesondere des Pferdes. Wien 1819.
— Grundlinien der Eingeweidelehre d. Haussäugethiere. U. o. 1819.
— Versuch einer Zoophysiologie des Pferdes und der übrigen Haussäugethiere nebst einer Skizze d. vorzüglichsten österr. Pferderassen und Gestüte. Wien 1820; II. kiad. 1830.
— Darstellung des Zahnalters. Wien, 1820.
— Grundlinien der Knochenlehre des Pferdes. Wien, 1819.
— Grundlinien der Muskellehre des Pferdes . . . Wien, 1820.
- Fejér György**: Anthropologia vagyis az ember esmértetése. Buda, 1807.

- Földi János**: Természeti história a Linné systemája szerint. Első csomó. Állatok országa. Pozsony, 1801. 1—428 l.
- Frantze F. (Miskolczy Gáspár)**: Egyjeles vadkert, avagy az oktalan állatoknak . . . teljes históriája. Lócse, 1702; II. kiad. 1769. 5 kötet.
- Frivaldszky Imre**: Természetrajzi utazás Törökönban. 22 színezett ábrával. Termt. Társ. Évk. I. 1841—5. 1—163 l.
- Közlések a Balkány vidékén tett természettudományi utazásról. 7 színezett rajzzal. M. Tud. Társ. Évk. II. 1832—4.
- Hazánk faunájára vonatkozó adatok és a Pusztá-Peszéri Erdő. M. Tud. Társ. Évk. IX. (1848—59.) 1876.
- Jellemző adatok Magyarország faunájához. 16 tábl. Pest, 1866. 1—274 l.
- Aus den charakteristischen Angaben zur Fauna Ungarns. Ung. Revue 1869.
- Frivaldszky János**: Rövid vázlata azon szerzeményeknek, melyekkel Xantus János a M. N. Muzeum állattani osztályát gazdagította. M. Orv. Term. Munk. X. 1865.
- Adatok a magyarhoni barlangok faunájához. Akad. Math. és Termtud. Közl. III. 1865.
- Hazánk barlangjainak állatvilága. Term. 1873.
- A Magyar Nemzeti Muzeum állattári osztályának történetéhez. Term. Füz. 4. 1880.
- Gáty (tokaji) István**: A természet históriája . . . Pozsony, 1795. 1—139. l.
- Gönczy Pál**: Kovács Gyula életrajza. Természettud. Közl. VI. 1874.
- Griselini Franz**: Versuch einer politischen und natürlichen Geschichte des Temesvarer Banats. Wien, 1780. (A II. részben a kolumbácsi légyről is ír).
- Grossinger Ker. János**: Universa Historia Physica Regni Hungariae secundum tria naturae regna digesta. Posonii et Comaromii 1793/7. Tomi. 5.
- Guillaume Domokos**: Fragmentarische Beschreibung des Grossfürstenthums Siebenbürgen, Tagebuch einer Reise von Szász-Régen nach Kolos im Jahre 1815. Beilage zum Andrés Hesperus.
- György József**: Orvostudori értekezés. A természeti testeknek lépcsőnkénti kifejlődéséről. Pest, 1836. (Lásd Kanitz Versuch einer Gesch. d. magy. Botanik. Halle, 1865).
- Hanák K. János**: A természetráj elemei az ifjúság számára. 1872-ig 11 kiadás.
- Természetráj. 1846; Más zimmel 1853.
- Az állattani műszók és állatnevek magyarításáról. Társalkodó és Természetbarát 1848.
- Az állattan története és irodalma Magyarországon. Pest, 1849. 1—220 l. Pólya József kiadása, tőle életrajzzal.
- Herman Ottó**: Franzenau József emléke. Erd. Muz. Egyl. Evk. 4. 1868.
- A műnyelv kérdéséhez. Termt. Füz. 1877.
- Hlavacsek Ágoston**: Tünetmények az állatországból. Első megjelenés Lócse vidékén. 1855—1856. Magy. Természetbarát. I. 1857.
- A hullők első megjelenése 1857—8 évben Lőcsén, Nyitrán. U. o.
- A madarak megérkezési ideje 1857-ik évben Lőcsén, Nyitrán. U. o.

- Hlavacsek Ágoston**: Első megjelenése egynéhány rovaroknak U. o.
- Hoffmansegg Graf**: Reise des gr. v. H. in einigen Gegenden von Ungarn bis an die türkische Grenze. Ein Auszug aus einer Sammlung von Originalbriefen. Görlitz, 1800. 1—246 l.
- Högyes Ferencz**: Beiträge zur Kenntniss der Haeminkristalle. Med. Centrbl. 16. 1878.
- Hyrtl József** kismartoni születésű bécsi egyetemi tanár (1812—1894) világhírű anatómus munkáinak jegyzékét a halak és más gerincesek anatómiája köréből lásd Szinnyeiék: Magy. Term. és Math. Könyvészetében.
- Imre József**: Ein Beitrag zur Kenntniss vom Zusammenhange der Linsenkapsel mit der Hyaloidea. Klin. Monatsber. Augenh. 14. 1876.
- Jancsó József**: Kármentesítő társulatok a természetben. M. Népkönyv I. 1861.
- Jardine V.** (ford. Pólya): Az állatország természettörténeti képtérme. 5 füz. Pest, 1841—2; ugyanott az eredetinek megfelelő 10 kötetben németül is.
- Jendrássik Jenő**: Anatomische Untersuchungen über den Bau d. Thymusdrüse. Sitzb. Nat. Cl. Akad. Wien, 1856.
- Jeszenszky János**: De ossibus tractatus. Wittenbergae 1605.
- Kanka Károly**: Nekrolog auf Alexander Tóth. Correspbl. Ver. Natur. Pressburg, 1862.
- Kardos Károly**: Embertan. M.-Sziget, 1868.
- Kerekes Mihály**: Selectae quaedam observationes de animalibus. Tyrnaviae, 1729.
- Kilian H. F.**: Anatomische Untersuchungen über das neunte Hirnnervenpaar . . . Pest, 1822.
- Kiss József**: Az állattan irodalmának története. Sárosp. Füz. 1864.—II. U. o. 1865. (Oken nyomán).
- Klein Mich.**: Naturseltenheiten des Königreichs Ungarn. Pressburg—Leipzig, 1878.
- Kovács Balázs**: Nomenclatura, seu dictionarium latino—ungaricum . . . Debrecini. 1619. Első kiad. 1592. Sok term. rajzi szó van benne.
- Kováts Mihály**: Háromnyelvű fejtő állatnév mű-szótár vagy Glossarium zoologicum triglottum etymologicum. Buda, 1846.
- Kralovánszky András**: Naturalis historiae compendium . . . Cum nomencl. hung. . . . Leutschoviae, 1795.
- Kriesch János**: Az állatkertekről. Magy. Orv. Term. Munk. IX. 1864.
— A méheken élődd állatokról. M. Term. Társ. Közl. VI. 1866.
— A külföldi aquariumok különös tekintettel a Pesten felállítandóra. Term. Közl. I. 1869. — A korcsképződés törvényei U. o. — Magyarország Faunájára érdekében. U. o. III. 1871. — Parthenogenesis (szüznemzés) U. o. IV. 1872. — Alvó halak. U. o. VI. 1874.
— A pusztulófélben levő állatfajok Kárpátainkban. Erd. Lapok és Gazd. Lapok. VI. 1867. — Erdeink lakói. Erdészeti Lapok. 1874.
— Állattani uti jelentések az 1870 és 1872 évről. Math. Term. közl. X. 1872.
- Kubinyi Ágoston**: Az állattanról külföldön és Magyarhonban. M. Orv. Term. Munk. V. 1845.

- Kubinyi Ferencz** : Petényi Salamon élete és hátrahagyott munkái. Pest, 1864.
Arczképekkel. Ugyanez németül is. 1865.
- Laufenaucr Károly** : Agyszövetteni vizsgálatok. Magy. Tud. Akad. Ért. Term. Tud. 9. 1879.
- Láng Gusztáv** : A pontyfélék (Cyprinoidei) hallás-szerve fő tekintettel az abban előforduló idegvégkészülékekre. M. Term. Társ. Közl. IV. 1863/4. — Németül: Zeitschr. wiss. Zool. 13. — Franciául kivonatosan: Arch. Sc. Phys. Nat. Geneve. Nouv. period. 19. 1864.
- Lázár Kálmán gr.**: A lég urai. Pest, 1864/5.
— Brehm Lajos emlékezete. M. Term. Társ. Közl. V. 1864/5.
- Lenhossék József** nagyszámú ideg-anatómiai dolgozatait a múlt század középe-tájáról lásd Szinnyei Könyvészetében.
— Az emberi vese visszerrendszere. Tud. Akad. Évk. 14. 1875, és Orv. Hetilap. 21. 1877.
— Das Venensystem der Niere. Arch. Path. Anat. 68. 1876.
— Polymikroskop. Magy. Tud. Akad. Évk. 15. 1877. és Arch. Path. Anat. Phys. 70. 1877.
- Letenyey Lajos**: Magyarországi kártékony állatok. Pest, 1865.
- Leunis John** : (ford. Jancsó József); Állattan. Pest, 1854. 1—216 l.
- Liebermann Leo** : Einiges aus der vergleichenden Chemie. Ein Beitrag zur Lehre Darwins. Ber. Natw. Med. Ver. Innsbruck. 6. 1875/6.
- Lumnitzer István** : De rerum naturalium adfinitatibus. Pozsony, 1777. 1—40 l.
- Máchik Béla** : Beiträge zur Kenntniss des Sehnengewebes. Sitzber. Akad. Wien, 1859.
- Majláth Béla** : Tanulmányok az ember eredetének történetéből. Budapest, 1874.
- Margó Tivadar** : Histologische Briefe. Zeitschr. Nat. Heilk. 1855.
— Az izomidegek végződéseiről. M. T. Akad. Évk. 1862. Németül is. Pest Lampel, 1862.
— Neue Untersuchungen über . . . Muskelfasern. Denkschr. Akad. Wien. Math. Natw. Kl. 20. 1862.
— A tudományos állattan kézikönyve. I. Pest, 1868. p. 1—266.
— Darwin és az állatvilág. Pest, 1869. 1—44 l.
— Agassiz Lajos emlékezete. Term. Tud. Közl. I. 1868.
- Marsigli A. F. gr.**: Danubius pannonico-mysicus, 7 Tom. Hagae. 1726.
- Méhes Sámuel**: De respiratione animalium commentatio. Heidelbergae, 1810.
- Miháلكovics Géza**: Beiträge zur Anatomie und Histologie des Hodens. Ber. Sächs. Ges. Wiss. 25. 1873.
— Wirbelsaite und Hirnanhang. Arch. Mikr. Anat. 11. 1875.
- Miller Jakab** : Acta Musaei Nationalis Hungarici I. 1818. Kitaibel Pál életrajzával.
- Milne-Edwards H.** (ford. Nagy Péter ref. püspök): Állattan 2 köt. Kolozsvár 1874.
- Mitterpacher Lajos**: Sätze aus der Naturgeschichte der Thiere. Wien, 1778.
— Primae lineae Historiae Naturalis. Budae 1795. II. bőv. k. 1799.
- Mitterpacher Lajos és Piller Mátyás** : Iter per Poseganam Sclavoniae provin-ciam . . . Budae 1783.

- Molnár Ker. János**: Physiologicon complexum Historiae Naturalis. Budae 1780.
— A természet három országának rövid ismertetése. 1783.
- Monavius (Monau) Frid.**: Itinerarii Monavii II. 1627—36.
- Munk Manó**: A Herkulesfürdő és környéke. Pest. 1872. Állattani részét Fritvaldszky János írta.
- Nagy (Regéczy) E.**: Über die Epithelzellen des Magens. Arch. Mikr. Anat. 18. 1880.
- Nógel István**: Utazás Keleten. Pest, 1847.
- Paszlavszyk József**: Az állatok különféle szaporodásmódjáról. Term. 1869.
- Pák Dénes**: Vadászattudomány. Buda, 1829, két kötet.
- Peck István**: A megye állatvilága (Major Pál: Mosonmegye monographiája. I. füzet, Magyaróvár 1878. p. 69—116).
- Péczy Ignác**: A szivárványhártyáról. Budapest, 1873.
- Petényi János Salamon**: A gyűjtőkről és gyűjteményekről. M. Orv. Munk. 1863.
— Erdély állattani tekintetben. M. Orv. Term. Munk. Pécs. 1846.
— és **Kovács J.**: Bihari természettudományi utazásának vázlatja. M. Akad. Ért. 1854. Németül: Zeit. Nat. Heilk. Pest, 1854.
- Pethe Ferencz**: Természethistória és mesterségtudomány. I. Az állatokról. Bécs, 1815.
— Időpróféta vagy időváltozást jövendőllő pókok. (Quatremere Disjonval után.) Pest, 1816.
- Piller Mátyás** Elementa historiae naturalis. Tyrnaviae, 1775.
— Collectio naturalium . . . Graeci. 1792. Gyűjteményének névjegyzéke.
— et **Mitterpacher L.** lásd: Mitterpacher.
- Pivány Jenő**: Entwicklungsgeschichte des Welt- und Erdgebeudes und der Organismen. Plauen, 1877. 287 l.
- Plósz Pál**: Über die Eiweisskörper der Blutflüssigkeit. Cbl. Med. Wiss. 1870.
— Über die Beschaffenheit der doppelbrechenden Substanzen der Quergestreiften Muskelfasern. Hoppe Seiler Med. chem. Unters. 1870.
- Podhraczký Ferencz (és Mocsáry Sándor)**: Természettudományi szemleivények 1868. Nagyvárad.
- Pólya József**: Omne vivum ex ovo. Kertész G. 1866.
- Puky Ákos**: Über die Schleimdrüsen der Mundhöhle. Sitzber. Akad. Wien. 1869.
- Reisinger János**: A nemek különbsége és elsősege. M. Orv. Term. Munk. V. 1845.
— Állattan a gerincesekről. 2. köt. Buda, 1848.
- Rhédey Antal**: A vakondokról bonc- és élettani tekintetben. M. Orv. Term. Társ. Évk. I. 1841—5. Lásd még Glós-szal együtt a gerincesek rovatában.
- Rochel Antal**: Naturhistorische Miscellen über den Nordwestlichen Karpath in Ober-Ungarn. Pesth, 1821.
- Rónay Jácint**: A szerves élet haladása s a fajok kihalása. M. Tud. Akad. Évk. XIII. 1872.
- Róth Samu**: Az élődi férgekéről. Term. 1872. Még két ismertető cikke. U. o. 1873.
- Sámi Lajos** ismertető cikkei a Tarka Világban 1869 és Athenaeum Napt. 1873.
- Scheuthauer Gusztáv**: A természettudományok viszonyáról a bölcsészethez, különös tekintettel az agy bonctanának újabb vívmányaira. Gyógy. 1873.

- Schmidt János György**: In memoriam immortalis viri L. Mitterpacher. Budaë 1873.
- Schochterus Karl** és **Schwarz Eduard** } Zoologusok hazai születésűek, de magyar voltuk két-
séges: lásd *Szinnyeinél*.
- Schubert Lajos**: Physiographia avium. Diss. Inaug. Budaë, 1841.
- Schuster Martin**: Zusammenstellung d. i. Siebenb. Ver. f. Natw. in den 21. Jahren seit seiner Begründung veröffentlichten Arbeiten. Verh. Mitth. Natw. Hermannst. 1872.
- Severini J.**: Tentamen zoologiae hungaricae... Posonii, 1779.
- Staub Mór**: Még néhány szó az állatphaenologia érdekében. Term. Közl. 1873.
- Stossich A.**: Salita sul Monte, Biocovo in Dalmazia. Boll. Soc. Adr. I. 1875.
— Il Velebit. Ugyanott 4., 1878.
- Szibenliszt Mátyás**: Diss. inaug. sist. anatomiam et physiologiam piscium generalem. Budaë, 1841.
- Szily Koloman**: Unsere Thätigkeit im Gebiete, der Naturwissenschaften im letzten Jahrzehnt. Lit. Ber. aus Ung. 1. 1877.
- Tanárky Mihály**: Magyarország természeti ritkaságai. Némethől. Pozsony, 1814.
- Thanhoffer Lajos**: A Malpighi-féle edények... M. Orv. Term. Munk., 1869.
— Beiträge z. Histologie d. Hornhaut. Allg. med. Centralztg. 1873.
— Über d. Bau d. spinalen Ganglienzellen. Medic. Centralbl. 13., 1875.
— Die Saftkanälchen der Gefässwände. Med. Cbl. 14., 1876.
— Das Mikroskop und seine Anwendung. Stuttgart. 1880. 236. 1.
- Tomaschek A.**: Zoologische Briefe. Progr. kath. Gymn. Pressburg, 1852.
- Tóth Sándor**: Az állat és növény közti határ. M. Term. Társ. Közl. 1862.
— A hidegvérű gerinczesek életpontjáról. U. o.
- Townson Róbert**: Travels in Hungary... Vienna. 1793. Franciául is.
- Török Aurél**: Über d. Bau d. Nervenfaser. Verh. Phys. Med. Ges. Würzburg. N. F. 3., 1872. — Zur Bindegewebsfrage. U. o.
— Die formative Rolle d. Dotterplättchen... Med. Cbl. 12. 1874 és Acta R. I. Univ. Claudiop. II. 1873/4.
— Der feinere Bau der Achillessehne des Frosches. Med. Cbl. 10. 1872.
- Vajda Péter**: Madarászati kirándulás. Athenaeum, 1840.
- Vezérhalmi Z. V.**: A fonalócok (Trichinae.) Pest, 1866. 1—20 l.
- Xantus János**: Utazás Kalifornia déli részében. Pest, 1860.
— Indítvány az állatkert felállítására tárgyában. M. Tud. Ért. 1862.
— Utasítás a természetrajzi tárgyak gyűjtésére. Pest, 1862., 1—50 l.
— Indítvány egy természetrajzi könyvtár felállítására. M. Orv. Term. Munk. 1864.
— Jaguárvadászat. Vad. Versenyl. 1866.
— Das Pester Thiergarten am 31. Dec. 1866., Zool. Gart. 8. 1867.
— Emlékbeszéd Lázár Kálmán gróf felett. M. Tud. Akad. 1875.
— Több cikkét lásd még a két Szinnyei könyvészetében!
- Névtelenül**: Nekrolog auf Karl Fuss. Verh. Ver. Natw. Hermannst. 26. 1876.
- Névtelenül**: Nekrolog auf Albert Kindermann (Sohn). Wiener. Entom. Monatschrift. 4. 1860.

B) Rendszertani dolgozatok.

Rendszertani irodalmunkat állatcsoportonként a Magyar Birodalom Állatvilága fejezeteiben találjuk egybeállítva. E csoport-repertoriumoknak csupán kiegészítéseiül szolgálhatnak az itt közölt czimek.

I. Gerinczesek.

- Arányi Béla**: A durbanacs. Ábrával. Term. 1870.
- Balogh Pál**: A dongó madarokról. Sas. III. 1831.
- Bielz Ede Ágoston**: Beitrag zur Unterscheidung der Rabenartigen Vögel. Taf. I. Verh. Mitth. Natw. Ver. Hermannstadt. IV. 1853.
- A madarak vándorlásának ideje Erdélyben. Term. 1872.
- Böck György**. Ueber unterirdisch lebende Spinnen und Fische . . . Verh. K. K. Zool. Bot. Ges. Wien, Bd. 12. 1862.
- Über eine eigentümliche Verkrüppelung des Karpfens. Korr. f. Nat. zu Pressburg. 7. 1863.
- Über die Naturgeschichte des Olm. U. o.
- Brückmann Ferencz**: Von dem Fischfange im Neutraer Comit. Breslauer Ztg.
- Buchholtz György**: De Salmonum captura in Hungaria superiore. N. Breslauer Samml. 1726. Tent. 36. 583.
- Chernel Kálmán**: Nézetek az erdei szalonka vándorlásáról. Vad. és Versenylap. 1858. 8. sz.
- Csató János**: Ein für Siebenbürgen neuer Vogel Phalaropus cinereus. Verh. Mitth. Natw. Hermannstadt, 1860.
- Cseremiszký Miklós**: A kutyákról. Tud. Gyüjt. 1824. VIII. IX.
- Csetneky Boldizsár**: Mily nagy a vadmenyiség Magyarországon; s ritka vadjaink. Vad. és Versenylap. 1872.
- Ujabb adatok a medve természetrajzához. U. o.
- Doleschall C. L.**: Over Oxybelus (Fierasfer) gracilis Blkr. Tijdschr. Indie 15. 1858. — Ann. Mag. Nat. Hist. 3 Ser. 7. 1861. — Arch. f. Naturgesch. 26. 1860.
- Über das Vorkommen von Fischen in der Magenhöhle von Seesternen. Friorieps Notiz. 1861.
- Over het stemorgan van Platydictylus guttatus Natuurk. Tijdschr. Nederl. Ind. D. 8. 1855.
- Feichtinger Sándor**: Animalia vertebrata Hungariae. Buda, 1840. (Pharmacologiai szempontból).
- Fiedler H.**: Ein Beitrag zur Reptilienkunde Dalmatiens. Zool. Garten 18. 1877.
- Fitzinger L.**: Über die in Oesterreich vorkomm. Reptilien. Hormayrs. Arch. 1823.
- Fleischmann F. L.**: Dalmatiae nova serpentum genera. Acced. Tab. aen. Erlangae. 1831.
- Fluck János**: De vipera bero. Pest, 1827.

- Frauentfeld J.:** Über Vögel aus Dalmatien und eine neue Sylvia. Verh. Zool. Bot. Ver. Wien, 1. 1852.
- Frič A.:** Cesta do Banatu. Ziva I. 1853. (Ornithologiai).
— Cesta do Chorvatsko, Dalmacije a nu Cernou Horu. U. o. XII. 1864.
- Gaál György:** Ornithologische Unterhaltungen. Homayrs Archiv. Wien. 1826. 1828.
- Gall F I:** Doctrina de cerebro, cranio et organis animi. Posoni. 1812.
— Anatomie et physiologie du systeme nerveux en general et du cerveau en particulier. Pest, 1822.
- Gerenday József:** A kigyókról általánosán, különösen a mérges és nem mérges közötti különbségről a magyarországiakra vonatkozólag. M. Orv. Term. Munk. VI. 1846.
- Glós Salamon:** A fogas vakony élettani tekintetben. Négy színezett ábrával. M. Term. Társ. Évk. I. 1841—5. Lásd Petényinél is.
- Glós Salamon és Rhédey Antal:** A fogas vakony boncz- és élettani rajza. U. o. II. 1845—50.
- Guillaume Domokos:** Beschreibung eines mir unbekanntes Raubvogels. Beilage zum Andrés Hesperus. Prag, 1817—8.
— Coluber flavescens (sárga sikló) U. o.
- Hazslinszky Frigyes:** Die Süßwasserfische der öst. Monarchie. Leipzig 1858.
- Hankó János:** Madártani vázlat. Természetbarát, 1848.
- Hausmann W.:** Der Nucifraga caryocatactes. Beiträge zu seiner Naturgeschichte. Verh. Mitth. Natw. Ver. Hermannstadt, XII. 1861.
— Die Sumpfhohreule. Stryx brachyotis. U. o. XIII. 1862.
— Vogelvarietäten in Siebenbürgen. U. o. XX. 1869.
- Heckel Jakab u. Frizinger L.:** Monographische Darstellung der Gattung Acipenser. Ann. Wiener Mus. I. 1835.
- Heckel és Chyzer:** Magyarország édesvizi halainak rendszeres átnézete.
- Helm Ervin id.:** Adatok a medve természetrajzához. Erdészeti Lapok. 1866.
- Jacquin J.:** Beiträge zur Geschichte der Vögel. Wien, 1784.
- Kner R.:** Über die geogr. Verbreitung der Süßwasserfische in Oesterreich. Oest. Revue. II. Wien, 1863.
- Kowarz Ferd.:** Ein neuer Gobius. Zool. Bot. Verh. Wien, 1873.
- Köleséri Sámuel:** Mures agrestes eorumque frequentia unde. Ephem. Acad. Imp. Nat. Cur. Ceut. IX. et X. p.
- Kramer János György:** De camelo-struthionibus Viennae ova ponentibus . . . et de gallinis dotensibus (Tata) in Hungaria ova sola membrana pellucida parientibus . . . Commerc. literar. Noric. 1733.
— De ranarum generatione . . . U. o. 1735.
— Cogitationes de vampyris . . . U. o.
- Kriesch János:** Halaink és haltenyésztésünk. Vitéz-jutalom. Pest, 1868.
— Adatok Magyarország halfaunájához. M. Akad. Ért. VI. 1862.
- Kubinyi Ferencz:** A teve és ló, állat- és őslénytani s a magyarok keletről kijövetelére vonatkozólag történelmi tekintetben. M. Akad. Ért. 1859.

- Laurenti Josef**: Specimen medicum exhibens synopsis reptilium emendatum. Viennae. 1768. (Érdemleges része Winterl munkája. L. Hanák).
- Lázár Kálmán gr.**: Unter den Wellen. Waidmann. Leipzig, 1872.
 — Az európai törpe sasokról. M. Orv. Term. Munk. IX., 1864.
 — Kalandóc és tűzok. Vad. Versenyl. 1866.
 — A madarak vándorlásának okairól. M. Term. Társ. Közl. 1866.
- Markovics Nep. János**: Hypomnemata de migratione avium. Pestini, 1802.
- Martin Lajos**: A madárszárny erőszete. Akad. Ért. Math. VI. 1864.
- Mocsáry Sándor**: A Sebes Kőrös és a Pecze halai. Nagyvárad, 1874. 38—39. számában.
- Molnár Sándor**: Miért nem költ a kakuk maga. Term. II. 1869.
- Ninni Alessandro**: Rivista critica delle specie di pesci adriatici... Fasc. 1. Venezia, 1872.
 — Osservazione sopra un pesce del genere Lepidopus pescato nel' Quarnero. Atti R. Ist. Veneto. 3 Ser. 7. 1861—2.
- Nowicky Max**: Das Murmelthier und die Gemse in der Tátra. Krakauer Ztg. 1866.
- Petényi János Salamon**: A fogas vakonyról, Spalax typhlus. Tud. Gyűjt. 1834. Term. Társ. Évk. I. 1845.
 — Az emlősökről általában s a magyarhoniakról különösen. M. Orv. Term. Munk. 1844.
 — A vakandokról és annak egy felette különös sajátágáról. U. o. 1847.
 — Felszólítása a honunkból már végképen kipusztult bölények és az elenyészés örvényében forgó hódok ügyében. U. o.
 — A kakuk, mint a természetnek egy igen csodálatos különce. Akad. Ért. 1851.
- Rómer Flóris**: Notiz zur Naturgeschichte des Kuckucks. Verh. f. Naturk. I. 1856. (Sitzber.)
- Schmidt Ferdinánd**: A barlangi változányról (Proteus anguineus). M. Orv. és Term. Munk. 1863.
- Schmitz János**: A hódrol a Bánságban. M. Orv. Term. Munk. IV. Pest, 1844.
- Scopoli I.**: Annus I. Historico-Naturalis. Lipsiae, 1769.
- Senoner Adolf**: Beiträge z. Kenntniss d. Fischfauna d. Adriatischen Meeres. Zool. Gart. 9. 1868.
- Steindachner Franz**: Ueber das Vorkommen monströser Kopfbildungen bei den Karpfen. Verh. Zool. Bot. Ges. Wien, 13. 1863.
- Tarsóczy Máté**: A közönséges paizsóc nevű mérges kigyó marásának következményei M. Orv. Term. Munk. VII. 1847.
- Thieriot Alb.**: Zur Naturgeschichte des Biebers. Verh. Ver. Nat. Pressburg, V. 1860.
- Ujfalvy Sándor**: A farkas jelleme. Vad- és Versenylap. 1862.
- Xantus János**: Számos dolgozatát sok új amerikai hal- és madárfaj leírásával stb. lásd Szinnyei J. és dr. Szinnyei J. könyvészetében.

II. Rovarok.

- Agnelly Ferencz**: A tiszakérész vagy tiszavirág (*Ephemera libella*) természettani szempontból. Orv. Tár. 1842.
- Anker Lajos**: Ein neues Mikrolepidopterin aus Ungarn, *Butalis Emichi*. Ent. Ztg. Stettin, XXXI. 1870.
- Árvay A.**: Dasselbeulen bei Pferden. Monatschr. Oesterr. Ver. Thierärzte, 1. 1853.
- Asbóth János**; Beschreibung eines neuentdeckten Insekts auf den Carpathen Anzeig. Lit. 1799.
- Becker M. A.**: Notiz über das massenhafte Erscheinen und rasche Verschwinden einer Käferart. *Harpalus griseus* Pz. Verh. Naturk. V. 1860—1861.
- Bielz: E. A.**: Drei neue Specien aus der Familie der Caraboiden. Entom. Ztg. Stettin, 1850.
- Beiträge zur Käferfauna der Walachei. Verh. u. Mitth. siebenb. Ver. Natw. Hermannstadt, I. 1850.
- Beschreibung der neuen Art *Chrysomela carpathica*. U. o. VII. 1856.
- Boehm János**: Vorschlag zu einer neuen Tödtungsmethode hartschaliger Insekten. Illigers Mag. III. 1804. (Lásd még Koynál!)
- Brancsik Károly**: Die Käfer der Steiermark. Graz, 1871.
- Zwei neue deutsche Käfer. Berl. Ent. Zschr. 18. 1874.
- Charpentier**: Horae Entomologicae. Breslau, 1825.
- Conrad József**: Bemerkungen über Entomologie. Ung. Magazin. II. Pozsony, 1782.
- Dahl Georg**: Coleoptera et lepidoptera, ein syst. Verzeichniss. Wien, 1823.
- Dejean M.**: Catalogue des coleopteres de la collection de M. Dahl. Paris, 1821, 1833, 1837.
- Doleschall C. L.**: Erste bijdrage tot de kennis der dipterologische Fauna van Nederlandsch Indie. Natuurk. Tijdschr. Nederl. Ind. 10. 1856.
- Jets over het karakter der Insektenfauna van Amboina. Ugyanott 13. 1857.
- Derde Bijdrage tot de kennis der Dipteren Fauna van Nederlandsch Indie. Ugyanott, 17. 1858—9.
- Egger Joh.**: Dipterologisches vom Neusiedlersee. Verh. Zool. Bot. Ges. Wien, 5. 1855.
- Emich Gusztáv**: A drótférgék Ábrákkal. Földm. Érd. 1874. 38. sz.
- Memoire sur la Question du Phylloxera dans le royaume de Hongrie. Lausanne, 1877.
- Apróbb cikkei a Petites Nouvelles Entom. folyóiratban, egyéb dolgozatait Aigner lepkészeti-története referálja.
- Entz Géza** (id.): A szőlőtő paizstetve. *Lecanium vitis* L. Bor. Füz. IV. 1872.
- Franzenau József**: Lepidopterologische Mittheilungen. Verh. Mitth. Naturw. Hermannst., III. 1852.
- Beitrag zur Lepidopterenfauna Siebenbürgens. U. o. VII. 1856.
- Lepidopterologische Beiträge. U. o. X. 1859.
- Frauentfeld G. v.**: Die kolumbatscher Mücke. Natur (Ule u. Müller), XI. 1862.
- Über irrthümliche natw. Mittheilungen... (Kolumbatscher Mücke.) Verh. Zool. Bot. Ges. Wien, 12. 1862.

- Frenzelius Simon**: Dissertatio de insectis Novisolii in Hungaria cum nive delapsis. Wittebergae, 1673.
- Frivaldszky Imre**: Catalogus insectorum Emerici Frivaldszky. Pestini, 1834. 1—12 l.
- Balkány vidéki természettudományi utazás. Második közlés. M. Tud. Társ. Évk. III. 1834—36.
- Neue Käfer, Falter und Schnecken aus den Balkanischen Gebirgen. Gistl Faunus. I. 1837.
- Értekezés a vándor sáskáról természetrajzi és státuszgazdászati szempontból. Buda, 1848. 1—39 l.
- Frivaldszky Imre és János**: Drei neue Grottenkäfer aus Ungarn. Verh. Zool. Bot. Ver. Wien, VII. 1857.
- Frivaldszky János**: Ein neuer Grottenkäfer aus Ungarn. Wiener Entom. Monatschr. V. 1861, VI. 1862.
- A magyarországi téhelyröpüek (coleoptera) műszavainak magyarázata... Pest, 1867. 1—98. l.
- Adnotationes coleopterologicae. Term. Füz. 1. 1877.
- Verbesserungen z. Catalog. Coleopt. Eur. Edit. II. 1877. Entom. Nachr. 4. 1878.
- Fuss Karl**: Zur Entwicklungsgeschichte der Cassida azurea F. Verh. Mitth. Siebenb. Ver. Natw. Hermannst. V. 1853.
- Zur Entwicklungsgeschichte von Liparis morio und Adimonia tanacetii. U. o. 7. 1856.
- Die Käfer Siebenbürgens. Schulprogramme. Gymnas. Hermannstadt, 1856/7. 1857/8.
- Die Schwimmkäfer (Dytiscidae) Siebenbürgens. Arch. Ver. Siebenb. Landesk. N. F. 4. 1859.
- Die Tastkäfer (Palpicornia) Siebenbürgens. Arch. Ver. Siebenb. Landesk. N. F. 4. 1860.
- Über einige Monstrositäten. Berliner Ent. Zt. XI. 1867.
- Einige Worte über Tauschkataloge. Entom. Nachr. 3. 1877.
- Germar Ernest**: Reise durch Oesterreich, Tyrol nach Dalmatien . . . Leipzig, 1817. 9 szines táblával.
- Gorove László**: Egy különös tüneménynek az úgynevezett Tiszavirágzásnak leírása. Tud. Gyüjt. 1819.
- Gözsy Gusztáv**: Entomologische Beobachtungen. Haidinger Berichte 7. 1851.
- Beobachtung der Verwandlungsgeschichte und Beschreibung einiger neuen Arten der Gattung Hemerobius Leach. Sitzb. Acad. Wien, 8. 1852.
- Gredler P. V.**: Alpenkäfer und die Eiszeit. Verh. Mitth. Natw. Hermannst. VII. 1858.
- Haberlandt Frigyes**: Wanderheuschrecken in Hanság. Verh. Naturk. Pressburg, III. 1858.
- A gubacslegy Cecidomyia destructor. Gazd. L. 1865.
- Hampe Clemens**: Einige neue Käfer aus Kroatien und Siebenbürgen. Wiener. Entom. Monatschr. V. 1861. p. 65—69.

- Hampe Clemens**: Neue Käferarten. U. o. VIII. 1864.
 — Eine neue *Leptura Kratteri* aus den Karpathen. Verh. Zool. Bot. Vereins in Wien, II.
- Herman Ottó**: Beobachtungen über *Podura*. Verh. Zool. Bot. Ges. Wien. 1865.
 — Weitere Beobachtungen über *Podura*. U. o.
 — *Acinopus ammophilus*. Termr. Füz. II. 1878.
- Heuffel János**: A kolumbácsi tipolya. Term. Társ. Évk. II. 1845—1850.
- Heyden Lucas**: Über d. v. Herrn v. Frivaldszky in ungarischen Werken beschriebenen Insekten. Correspbl. f. Samml. Ins. 2. 1861.
 — Über neue von Herrn v. Fridvaldszky in den Schriften der Ungarischen Akademie 1865 beschriebenen Insektenarten. Berlin. Entom. Zschr. XIII. 1869.
 — Bericht über eine wiss. Reise in Croatien u. Slavonien. Ber. Senckb. Natf. Ges. 1879.
- Hopffgarten M. v.**: Über einige ausgezeichnete Käfer aus Ungarn. Entom. Monatsbl. (Kraatz) I. 1876.
- Horváth András**: Disputatio physica de insectis. Wittembergae, 1637.
- Horváth Géza**: A rovarok életéből. Természet. 1868. — A gyógyhatású bogarak. U. o. 1869.
 — Note synonymique. (Hemipteres). Pet. Nouv. Ent. J. 1875.
 — Synonymiai jegyzetek. Notes de synonymie. Természet. Füz. 1877.
- Jendrássik Jenő**: Anatomische Untersuchungen des Gespinstes der *Saturnia*. Sitzb. Natw. Cl. Akad. Wien, 1858.
- Jukovits Antal**: Verwüstungen durch Wanderheuschrecken. Verh. Ver. Natk. Pressburg. V. 1860.
- Kemény József gróf**: Az ugynevezett kolumbácsi legyekről. M. Orv. Term. Munk. VI. 1846.
- Kirsch Th.**: Ueber einige Käfer aus Banat. Berl. Entom. Zschr. 7, 1866.
- Kobányi**: Die Flügelrippen d. Lepidopteren. Schulpr. d. Ob. Gymn. Krems. 1865.
 — Három rovar-tani közleményét 1847-ből Hanák idézi Állatt. Tört. 155.
- Kollar Vince**: Beurteilung des von dr. Medovics . . . erstatteten Berichtes über die gollubatzter Mücken. Sitzb. Akad. Wien, 1848.
- Kornhuber**: Mitteilung über die Columbatzer Fliege. Verh. Ver. Nat. Pressburg, 1856.
- Koy Tóbiás**: Alphabetisches Verzeichniss meiner Insektensammlung. Ofen, 1800.
 — Beschreibung eines neuen Werkzeugs zum Insektenfange. Illigers Mag. I. Braunschw. 1801.
- Koy T. u. Böhm Joh.**: Anmerkungen über einige Insekten. Der Naturforscher St. 29. 1802.
- Kömüves**: Abhandlung über die Wirkung der Stiche der Kolumbatscher Mücke. (Igy idézi *Wilhelmi*.)
- Kramer János György**: De remediis pulices . . . item de insectis noctu lucentibus . . . Commerc. litterar. Noric. 1736.
- Kramer János György**: De gryllorum quinque speciebus in Austria et sexta in Servia detectis. U. o. 1749.

- Krauss Hermann**: Die Orthopteren-Fauna Istriens. (Sitzber. Akad. Wissenschft. Wien, LXXVIII., 1878., I. Abt. Oct.-Heft, p. 1—94, mit 6 Tafeln.)
- Kriesch János**: A méhek életéből. M. Term. Társ. Közl. IV. 2. 1863/4.
- Kundt Emanuel**: (Külföldi volta kétes). Beiträge zur Käferfauna Ungarns. Zeitschr. f. Nat. u. Heilk. in. Ungarn, 1857.
- Küster Joh.**: Naturhistorische Reisebeschreibung aus Dalmatien und Montenegro. Isis, 1842/3.
- Láng Adolf Ferencz**: Nuncium pro entomologis. Pestini, 1822.
- Lange János**: Neue physische Entdeckung, dass die Bienenkönigin bis in die dritte Generation fruchtbar gewesen . . . Leipzig, 1773.
- Lomnicki A. M.**: Wykaz chrzaszczów tatrzańskich według rozsziedlenia pionowego. Spraw. Comis. fizijogr. Krakow, 2. 1868.
- Margó Tivadar**: Egy a buzavetések honunkban pusztító igen kártékony légyfaj. Gazd. L. 1864. — Nehány gabonapusztító rovarról. U. o. 1870.
- Mayr Gustav L.**: Ausflug nach Szegedin . . . Zool. Bot. Verh. Wien, 1856. — Beiträge zur Insektenfauna Siebenbürgens. Verh. Mitth. Natw. Hermannst. IV. 1853.
- Medovics**: Über die Entstehung und Vertilgung der Gollubatzter Mücken. Sitzb. Akad. Wien, I.-Bd.
- Miller L.**: Anophthalmus dalmaticus n. sp. Wien. Entom. Monatschr. 5. 1861.
- Mocsáry Sándor**: Data ad faunam hymenopterologicam Sibiriae. Tijdsch. Entom. Deel. 21. 1877—8.
— Zur Biologie einiger Chrysiden. Ent. Nachricht. 5. 1879.
— Eine kleine Notiz über Xenodocon ruficornis Först. Entom. Nachr. 5. 1879.
- Moller Dan. V.**: Meditatio de insectis . . . A. 1672 . . . cum nive in agros delapsis. 1873.
- Nobl József**: Lepkék. Nagy-Kanizsa, 1868. 1—162. 1.
- Novicky Max**: Bericht über den Heerwurm in den Karpathen und der Tátra. Verh. Zool. Bot. Ges. Wien, XVII. 1867.
- Ocskay Ferencz báró**: Gryllus crassipes et brachypterus. nn. spp. Feruss Bull. Sc. 10. 1827.
- Pallas P. S.**: Über die Kolumbachischen oder banatischen viehtötenden Mücken. Deesen: Neue Nord. Beitr. 2. 1881.
- Palliardi**: Beschreibung zweier Decaden neuer und wenig bekannter Carabiden. Wien, 1825.
- Piday János**: Praeliminaria lepidopterologiae. Pest, 1823.
- Pólya József**: Phylloxera vastatrix . . . Akad. Ért. 1869.
- Pungur Gyula**: A szitakötő. Term. 1874.
- Reisinger János**: Magyarország legnevezeteseb bögyölyeinek küionrajza. Orv. Tár. IV. 1831. 1—7. 1. (Oestrus féleinkről szól).
— Rovarkárok elleni vonatkozású cikkek u. o. 1839. és 1848.
- Rayger Károly**: De formicis et locustis volantibus. Ephem. Nat. Cur. 1784.
— De vermibus cum nive decadentibus. U. o. 1782.

- Roskoschnik Joh.:** Nachricht von Zugheuschrecken in Siebenbürgen. Ungar. Magaz. 1782.
- Rothe Ludw.:** Die Käfer Oberschützer.s. Progr. ev. Schul. Oberschützen. (1866?) 1868?
- Rottenberg A. B.:** Eine Excursion nach der Babia Gora. Berl. Entom. Zschr. XI. 1867.
- Rowland Wilh.:** Das Verhalten der Insecten zu den Pflanzen und der Insecten unter sich . . . Verh. Naturk. II. 1857. Sitzber.
- Rózsay Emil:** Über den Reblaus. Verh. Ver. Pressburg, N. F. 3, 1880.
- Röber Paul:** Insecta Novisolii . . . cum nive delapsa. Vittenbergae. 1673.
- Rumy Károly:** Versuch einer Igloer entomographischen Fauna. Bredetzky's Beyträge. IV. 1805. Neue Beitr. 1807.
- Sadler József:** Cimicidarum Hungariae et Croatiae zum littorali Hungarico species novas aut rariores describit J. S. Decas I. (kézirat).
- Saulcy Felic de:** Note relative à l'Anophthalmus Milleri. Ann. Soc. Entom. France. 4 Ser, T. 3. 1863.
- Schaum H.:** Die gelben Sphodren der Karsthöhlen und ein neuer Grottenkäfer aus Croatien. Berl. Ent. Zschr. 6. 1862.
- Schiner J. R.:** Zur Fauna des Neusiedler Sees. Verh. Zool. Bot. Ver. Wien, V. 1855.
- Schmidt Ferdinand:** Elater Grafii n. sp. Faunus von Gistel I. 1834.
- Leptoderus Hohenwartii. U. o.
 - Lebens- und Vertilgungsweise einiger den Landwirte schädlicher Insecten, nebst Angabe einer neuen Fangmethode für mehrere Nachtschmetterlinge. Nova Acta Acad. Leop. 17. 1835.
 - Die Diagnose des Siphonura Schmidtii . . . és több más kisebb rendszertani közleményét I. Haidinger Berichte ü. d. Mitth. Freunden d. Natw. Wien. Bd. 7.
 - Beschreibung zweier neuen Höhlentiere, eines Käfers und einer Schnecke. Ver. Zool. Bot. Ver. Wien, V. 1855.
 - Több rovarvani dolgozata még u. o. III. IV.
 - Lepidoterologische Beobachtungen. Steitin. Ent. Ztg. XII. 1851.
 - Leptoderus angustatus u. sericeus. U. o. XIII. 1852.
 - Drei neue Höhlenkäfer aus Krain. Verh. Zool. Bot. Ges. Wien, 10. 1860.
 - Több ujonan fölfedezett barlangi rovarról. M. Orv. Term. Munk. 1863.
- Schönbauer József Antal:** Geschichte der schädlichen Kolumbatzer Mücken im Banat. A. Patzowsky Wien, 1795.
- A kolumbácsi szunyogról (kivonat). Tud. Gyűjt. 1839.
- Schreiber:** Sammelbericht vom Karst. Berl. Ent. Zschr. 15. 1871.
- Schuller-Libloy F.:** Notiz über die Eintagsfliegen im Salzbad von Salzburg bei Hermannstadt. Verh. Mitth. Natw. Hermannst. 1866.
- Scopoli J. A.:** Annus I—V. Historico-Naturalis. Lipsiae 1867—1872.
- Serpilius Ker. György:** Die göttliche Käferstrafe in den Weinbergen von Oedenburg. Regensburg, 1713.

- Staub Mórícz**: Die Reblaus und ihre Verwüstungen. Budapest, 1880. 30 lap szines táblával.
- Stetter Frigyes Vilmos**: Die Kolumbacher Fliegen bei Déva, Dobra und in der Roskanyer Voralpen. Veröffentl. d. A. Kurz Mag. Gesch. Liter. Siebenb. II. 1846 7.
- Sturm Jacob**: Catalog seiner Insecten Sammlung. I. Käfer. Nürnberg, 1826.
- Szentkeresztly Sándor**: A vetési mezőny. Agrotis (Noctua) segetum. Magy. Természetbarát 1857.
- Szmolay Vilmos**: Notes sur les chasses coleopterologiques en Hongrie. L'Abbeille. 14, 1876.
- Uzdy Péter**: A tapaszalt méhészgazda. Kassán, 1835. 178 l.
- Névtelenül**: Beytrag zur Entomologie von Ungarn. Neues Ung. Mag. Pozsony, 1792.

III. Más gerincztelenek.

- Bakody T.**: Über ein trichinenartiges Nematoid bei der Ratte. Arch. f. path. Anat. u. Phys. 36. 1866.
- Balogh Pál**: A korál. Magy. Hölgyek Napt. I. 1855.
- Bartsch Konrád**: Bemerkungen über den Plattensee. Ung. Magazin II.
— On the Rotatoria of Tübingen. Ann. Mag. Nat. Hist. IV. Ser. 17. 1871.
- Bielz E. A.** malakologiai dolgozatait I. a Faunakatalogusban.
- Böck György**: Ueber die Naturgeschichte der Krebse. Verh. Naturk. Ver. Pressburg, 4. 1859.
- Über seine Methode Spinnen zu konserviren. U. o. 1859.
- Über Praeparation der Arachniden. Verh. Zool. Bot. Ges. Wien, 9. 1859.
- Über die periodische Erscheinen der Spinnen und das zweckmässigste Einsammeln derselben. Korr. f. Nat. zu Pressburg, 1862.
- Vorläufige Übersicht der während der Reise der k. k. Fregatte Novara von den Herrn Naturforschern gesammelten Spinnen. Verh. k. k. Zool. Bot. Ges. Wien, 11 Bd. 1861.
- Bericht über die während der Weltumseglungsreise der k. k. Fregatte Novara eingesammelten Spinnen. U. o.
- Über Skorpione, insbesondere über solche, welche durch die Novara-Expedition eingesammelt wurden. U. o.
- Brusina Spiridion**: Conchiglie Dalmate inedite. Verh. Zool. Bot. Ges. Wien, 15. 1865.
- Contribuzione pella fauna dei molluschi dalmati. Vienna, 1866. 1—134. l.
- Gasteropodes nouveaux de l'Adriatique. Journ. de Conchiol. 17. 1869.
- Darovi prikazani nar zem muzeju. Viestnik nar zem muzeja u Zagrebu za god. 1870.
- Ipsa Chierighini conchylii, ovvero contribuzione pella malacologia adriatica . . . Pisa, 1870. 280 l.
- Prinesci malacologiji jandranskoj . . . Rad Jugoslav. Akad. Kn. XI. 1870.
- Monographie d. Gattung. Emmericia u. Fossularus. Verh. Zool. Bot. Ges. Wien, 20. 1870.

- Brusina Spiridion**: Saggio della malacologia adriatica. Bull. Malacol. Ital. IV. 1871.
 — Aggiunte alla monografia delle Campylaea . . . de la Dalmazia et de la Croazia. Bull. Soc. Malac. Ital. 2. 1876.
 — Les escales des Messageries maritimes dans le Levant. Mollusques. Les Fonds de la Mer. III. Paris, 1876.
 — Fragmenta vindobonensia. Journ. de Conch., 25. 1877.
- Brühl Karl**: Mitteilungen aus dem k. k. Zoologischen Institute der Universität Pest, No. 1. Lernaeocera gasterostei ein schmarotzer Krebs aus der Familie der Penellina, mit 12 Ruderfüßen, zwei Stummelfüßen und Schwanzfurka. Mit 2 Taf. von Verfasser nach der Nat. gezeichnet. Wien, 1860.
- Bugát Pál**: A német és magyar nádály. Orvosi Tár, 1838.
- Chyzer Kornél**: Ujabbkori tapasztalatok az emberben élődő állatokról. Orv. Hetilap, 1858. 1—3. 12. sz.
 — Az emberben eddig talált bélférgék jegyzéke. Math. Term. Közl. 1864.
 — A bélférgékről. Gazdasági Lap, 1857. 9—10. sz.
 — Nyílt levél Tarczaly Sándor úrhoz a métely felől. Kerti Gazd. és M. Gazda, 1862.
 — Systematisches Verzeichniss der im Kaiserreich Oesterreich vorkommenden Spinnen. Sitzb. Akad. Wien, 1852.
 — Több más cikkét a Faunakatalogus Crustacea és Arachnida fejezetei közlik.
- Clessin S.**: Zur Molluskenfauna Croatiens. Nachrbl. deutsch. Malak. Ges. 11. 1879.
- Doleschall Lajos**: Bijdrave tot de Kennis der Arachniden van den Indischen Archipel. Naturk. Tijdskr. Neederl. Ind. Dacl. 13. 1857.
 — Játs over Mygale javanica. Naturk. Tijdschr. Nederl. Ind. 1856—7.
 — Tweede Bijdrage tot de Kennis der Arachniden van den Indischen Archipel. Acta Soc. Indo Neerl. V. 1857.
- Entz Géza** (id.): Rhizidium Euglenae Alex. Braun. Adalék a Chitridium-félék ismeretéhez. 2. tábl. Akad. Értekezések a Term.-tud. köréből. Pest, 1873.
 — On the Rhizopoda of the Salt Lake of Szamosfalva, Ann. Mag. Nat. Hist. 5. I. 1878.
- Fabricius O.**: Beschreibung der Atlasmücke und ihrer Puppe. Schr. Berliner. Ges. Natfr. 1784.
- Fekesházy György**: Némely jegyzései az házi állatokban termő ismeretes férgékről, mint sok nyavalyáknak, sőt még marhadögnek első főbb okairól, a juhokról és házi baromfiak neveléséről. Pest, 1789. Ugyanez németül is Pozsonyban, 1790.
- Frivaldszky Imre**: Neue Käfer, Falter und Schnecken aus den Balkanischen Gebirgen. Gistl. Faunus. I. 1837. Lásd még az általános dolgozatok rovatát.
- Fuss Károly**; Über Fadenwürmer in Insekten. Verh. Müth. Siebenb. Ver. Hermannst. I. 1850.
 — Über ein zirpendes Gereusch der Regenwürmer. U. o. XII. 1861.

- Gredler V.**: Zur Molluskenfauna d. Herzegovina. Nachrbl. deutsch. Malak. Ges. 11. 1879.
- Gyóry A.**: Ueber *Oxyuris spirotheca* n. sp. Sitzb. Akad. Wien, 21. 1856.
- Herman Ottó**; Über das Konserviren der Spinnen. Verh. Zool. Bot. Ges. Wien, 1865.
- Über das Sexualorgan der *Epeira quadrata*. Walk. U. o.
- Über eine Abhandlung von Pickard-Cambridge die Spinnenmännchen betreffend. Verh. Zool. Bot. Ges. Wien, 18. 1868.
- Jickeli C. F.**: Afrika északi részében tett utazásairól, ezek malakologiai eredményeiről és más molluszkákról több dolgozata jelent meg a 70-es években külföldi folyóiratokban: lásd Taschenberg: Bibl. Zool. II. 4. 2758, 2906, 2930, 2971, 2986, 2998. 1.
- Kempelen Ludw.**: Bemerkungen über Spinnen im Allgemeinen. Zool. Bot. Verh. Wien, XVII. 1867.
- Kriesch János**: Bonc- és élettani tanulmányok a nadályokról. Bugát-jutalommal. M. Term. Társ. Közl. VI. 1866.
- Az őslátatok (Protozoa) s jelesen az ázalagok (Infusoria) körül tett újabb tanulmányozások eredményei. U. o. VII., 1867.
- Küster Joh.**: Naturhistorische Reisebeschreibung aus Dalmatien und Montenegro. Isis; 1842—3.
- Küster W. C.**: Die Binnenconchylien Dalmatiens... Natf. Ges. Bamberg, 1875.
- Die Molluskenfauna von Triest, Istrien, Dalmatien... Ugyanott, 1870.
- Láng Adolf Ferencz**: Index systematicus Molluscorum Pannoniae. (Hanák Állatt. Tört. is közli.) 1846.
- Láng Gusztáv**: *Filaria medinensis*. Gyógy. 1864.
- Margó Tivadar**: A puhányok izomrostjairól. M. T. Akad. Évk. 1861.
- Ugyanez a bécsi akad. kiadásában németül, 1860.
- Ázalagtani adatok s a Pest-Buda ázalag-faunájának rövid rendszeres ánézete. Math. és Term. Közlem. III. 1865.
- A fonalóc (Trichina), közli P. TEWREWK AURÉL Gyógy. 1864.
- Möllendorff O.**: Excursionsberichte aus Bosnien. Nachr. Deutsch. Malak. Ges. 3. 1871.
- Zur (Mollusken) Fauna von Slavonien. Ugyanott.
- Navratil Imre**: Fall von Kehlkopflehmung infolge von Trichinose. Berl. Klin. Wochenschr. XIII. 1876.
- Réczey E.**: Über Knochenechinococcen. Deutsch. Zeitschr. f. Chir. 7. 1876.
- Sadler József**: Synopsis testaceorum circa Budam et Pestinum occurrentium. 1824.
- Schmidt Ferdinand**: Systematisches Verzeichniss der in der Provinz Krain vorkommenden Conchylien. Laibach, 1847.
- Einige Beobachtungen über die in Krain vorkommenden Flussperlenmuschel. Bull. Soc. Imp. Nat. Moscou, 1840.
- Die Beschreibungen mehrerer Schnecken... Haidinger: Berichte ü. d. Mitth. v. Freunden d. Natw. Wien, VI.
- Beschreibung zweier neuen Höhlentiere, eines Käfers und einer Schnecke. Verh. Zool. Bot. Ver. Wien, V. 1855.

- Schochterus József**: Conchyliorum Musaei Gymn. Cibir. Cibini, 1833.
- Sill Victor**: Über d. in d. Salzsoolteichen Siebenbürgens vorkommende Artemia
Verh. Ver. Natw. Hermannst., 12. 1861.
- Strobel Pellegrino**: Studi sulla malacologia ungherese. Pavia, 1850.
- Török Aurél**: Egy új bélgiliszta. Anchylostoma duodenale. Orv. Tár. 1844.
- Vajda Péter**: Az ázalékférgéről Ehrenberg. Haszn. Mul. 1839.
- Vest W. von**: Bemerkungen über die abnorme Gestaltung einiger Voluta-Arten...
Verh. Mitth. Natw. Hermannst., 1859.
- Weinhold**: Ueber zwei neue Cestodenarten bei dem Menschen. Zeitsch. f. Nat.
Heilk. 1860.
- Walderdorff Rudolf gr.**: Syst. Verzeichniss der im Kreise Cattaro... vor-
kommenden... Mollusken. Verh. Zool. Bot. Ges. Wien, 14. 1864.

Utóirat.

Jegyzékem sok olyan szerzõt említ, akikről Szinnyi Magyar Írók élete és művei cz. könyve nem tud. Jobbára kétségtelenül magyarországi szerzők, de egy-néhánynak hazai voltát csak a megjelenés körülményeiből derítettem ki, épen ezért honosságukért nem vállalhatok föltétlenül kezességet. Sz. Z.
